

Styringsaftale 2023-2024

Bilag 1 til Rammeaftale 2023-2024

Indhold

Kapitel 1. Indledning	3
Kapitel 2. Lovgrundlag.....	4
Kapitel 3. Kommunale overtagelser af regionale tilbud	5
3.1 Procedure for kommunale overtagelser	6
Kapitel 4. Principper for takstfastsættelse.....	6
4.1 Indhold af taksterne	6
4.2 Forudsætninger der aftales i forbindelse med rammeaftalen	7
Kapitel 5. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne	8
5.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel	8
5.2 Tilbuddets bruttobudget	9
5.3 Centrale driftsrammer.....	11
5.4 Kapitalomkostninger	11
5.5 Tillæg for tjenestemandspensioner	12
5.6 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter).....	12
Kapitel 6. Regulering for over- eller underskud	13
6.1 Regler for regulering af over- og underskud.....	13
6.2 Hensættelser af over-/underskud på mindre end 5 %.....	13
6.3 Udligning vedrørende ”små tilbud”	14
6.4 Beregningen for over- og underskud	15
6.5 Håndtering ved sammenlægning, lukning og overtagelse af tilbud:	15
Kapitel 7. Takster generelt	16
7.1 Udvikling i takster.....	16
7.2 Ændring i takster	17
Kapitel 8. Prisstruktur og betalingsmodeller.....	18
8.1 Standardtakster	18
8.2 Differentierede takster.....	18
8.3 Individuelle takster.....	19
8.3.1 Tillægstakster	19

8.3.2 Procentvis regulering af standardtaksten	19
8.3.3 Projekttakster	20
8.4 Abonnements- og kontraktbetaling	20
8.4.1 Afregning på kommunikations- og hjælpemiddelområdet	21
8.4.2 Afregning på specialrådgivningsydelser	22
8.4.3 Afregning på misbrugsområdet	23
8.5 Taksttyper og udvikling	23
Kapitel 9. Oprettelse og lukning af tilbud og pladser	23
9.1 Tilpasninger og ændringer i kapaciteten	23
9.2 Procedurer for justering af kapaciteten	23
9.3 Udgifter ved oprettelse og lukning af tilbud	24
9.4 Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede institutioner	24
9.5 Koordinationsstruktur	24
Kapitel 10. Procedure for administration af opsigelsesvarsel	25
10.1 Procedure vedr. opsigelse	25
10.2 Beskrivelse af forskellige opsigelsesprocedurer	27
Kapitel 11. Afregning for brug af tilbud	27
11.1 Betalingsaftale	27
11.2 Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftlig	28
11.3 Afregningsproceduren	28
11.4 Forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar	28
Kapitel 12. Igangværende arbejde med initiativer til mere gennemsigtighed i takststrukturen	29
12.1 Justering af takstmodellen	29
12.2 Finansieringsmodel for sundhedslovsydelser	29
12.3 Udarbejdelse af standardkontrakt	30

Kapitel 1. Indledning

Kommunerne har myndighedsansvaret og ansvaret for finansieringen på social- og specialundervisningsområdet. Kommunerne har derved ansvaret for, at der er det nødvendige antal tilbud til stede, enten i form af kommunens egne tilbud eller ved køb af pladser i private tilbud, regionale tilbud eller tilbud i andre kommuner.

Regionerne har forsyningspligt over for kommunerne på en række fastlagte områder. Regionsrådets forpligtelse fastlægges i rammeaftalen. Tilbud med regionalt leverandøransvar, som er overtaget af beliggenhedskommunen, indgår i rammeaftalen.

De regionale omkostninger på social- og specialundervisningsområdet finansieres fuldt ud af kommunerne, bortset fra visse særlige administrative opgaver og specialrådgivningsydelser, som regionen og VISO har indgået kontrakt om.

Styringsaftalen skal danne rammerne for beregningen af specificerede takster for kommunernes køb af pladser og individuelle ydelser i tilknytning hertil, samt takster for specialrådgivningsydelser jf. bilag 5 til rammeaftalen.

Denne aftale fastsætter principper for omkostningsberegninger og betalingsmodeller af tilbud på social- og specialundervisningsområdet, som er omfattet af rammeaftalen. Der er enighed om, at alle udbydere på aftaleområdet anvender det samme regelsæt for omkostningsberegninger og betalingsmodeller. Det er herudover aftalt med kommunerne, at taksterne for en række andre, fortrinsvis kommunalt drevne tilbud, også kan indgå i den oversigt over takster m.v., der udgør styringsaftalens bilag 5 (takstfilen). Det fremgår af bilaget, hvilke tilbud der er omfattet af rammeaftalen og hvilke tilbud, der derudover indgår. Driftsherrerne opfordres til at lade takstberegningsprincipperne være gældende for alle tilbud.

Kommunerne og Region Midtjylland har besluttet, at specialiserede sociale tilbud, hvor mere end 5 % af pladserne anvendes af andre kommuner end driftsherren, er en del af rammeaftalen.

De 5 % er oprindeligt opgjort pr 1. maj 2011. For at opnå stabilitet i hvilke tilbud der det ene år er med og det andet år ikke er med, skal de 5 % ikke opgøres hvert år, men blot ses som en generel retningslinje. Ændringer foretages, hvis den enkelte driftsherre afgør, at der er sket væsentlige ændringer i forhold til 5 % grænsen, både hvad angår tilbud uden for og inden for rammeaftalen. Såfremt der ikke har været eksterne salg i løbet af de seneste 3 år, skal kommunerne og regionen tage tilbuddet ud af rammeaftalen året efter.

Takster indberettes til Fælleskommunalt Social- og Sundhedssekretariat. Ved indberetning og opgørelse af takster samt over/underskud, skal indberetningsmodel, stillet til rådighed af Fælleskommunalt Social- og Sundhedssekretariat benyttes.

Kommunerne i Midtjylland og Region Midtjylland har i august 2019 udgivet en fælles guideline, som sætter en fælles ramme for, hvad der skal fokuseres på ved køb og salg af pladser. Der gives en række anbefalinger, der sætter borgeren i centrum ved at fokusere på effekt og progression. Guidelinen synliggør, at en aftale om køb og salg af pladser også bør indeholde en dialog om, hvad målet er for borgeren samt løbende opfølgning.

Det er frivilligt at anvende guidelinen. DASSOS opfordrer dog til, at guidelinens anbefalinger anvendes når medarbejdere og ledere på det specialiserede socialområde, indgår aftaler om køb og salg af pladser på tværs af kommuner, region og private tilbud i Midtjylland. [Link til guideline findes her.](#)

Kapitel 2. Lovgrundlag

Rammeaftalens anvendelsesområde er følgende typer af tilbud, der ligger i den midtjyske region:

Det specialiserede socialområde

Rammeaftalen omfatter følgende tilbud, jf. BEK nr. 1298 af 03/09/2020 om rammeaftaler m.v. på det sociale område og det almene ældreboligområde.

Lovgivning	Indhold
Serviceoven § 32	Særlige dagtilbud til børn med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.
Serviceoven § 36	Særlige klubtilbud til større børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.
Serviceoven § 66, stk. 1, nr. 7	Døgninstitutioner, herunder delvis lukkede døgninstitutioner og delvis lukkede afdelinger på døgninstitutioner samt sikrede døgninstitutioner og særligt sikrede afdelinger.
Serviceoven § 101 og § 101 a	Tilbud om behandling af personer med stofmisbrug.
Serviceoven § 103	Beskyttet beskæftigelse.
Serviceoven § 104	Aktivitets- og samværstilbud.
Serviceoven §§ 107 - 110	Botilbud, kvindekrisecentre og forsorgshjem m.v.
Almenboligloven § 105 stk. 2	Almene ældreboliger, der ejes af en region, en kommune, en almen boligorganisation eller en selvejende institution, og som er tilvejebragt med særligt henblik på at betjene personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.
Plejeboliger efter lov om boliger for ældre og personer med handicap	

Rammeaftalen omfatter desuden

Køb af specialrådgivningsydelser i tilknytning til de konkrete tilbud, der er omfattet af rammeaftalen, jf. § 7, stk. 1, nr. 1 BEK nr. 1298 af 03/09/2020
Regionsrådets opgave i forhold til at medvirke til at tilvejebringe hensigtsmæssige og sikre hjælpemidler, serviceoven § 5, stk. 3
Kommunale tilbud, som alene anvendes af driftskommunen, indgår ikke i rammeaftalen.

Endvidere indgår tilbud efter Serviceoven §§ 83-87, §§ 97-98 samt § 102, hvor ydelser efter disse paragraffer ydes i tilknytning til tilbud omfattet af rammeaftalen efter Almenboligloven § 185 b.

I Børne- og Socialministeriets vejledning (vejledning nr. 1 til Serviceoven) - vejledning nr. 9347 af 28/03/2017 - fremgår det i kapital 6, afsnit 23, at private tilbud herunder selvejende institutioner, der har indgået en driftsaftale med kommunale og regionale driftsherre, **ikke** er omfattet af rammeaftalen.

Specialundervisningsområdet

Rammeaftalen omfatter regionale specialundervisningstilbud jf. Bekendtgørelse af den 24. juni 2014 om Rammeaftaler og udgifter ved de lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud mv.

1) De regionale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud med specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand for børn og unge samt specialpædagogisk bistand for børn, der endnu ikke har påbegyndt skolegangen, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 3.

2) De lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud, der overtages af en kommunalbestyrelse i henhold til § 1, stk. 1 eller 2, i lov nr. 632 af 16. juni 2014 om kommunernes overtagelse af de regionale lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud.

3) De regionale undervisningstilbud med specialundervisning og specialpædagogisk bistand for personer med tale-, høre- eller synsvanskeligheder (kommunikationscentre), jf. § 1, stk. 3, i Lov om specialundervisning for voksne.

Kommunikationscentre

Regionale og kommunale kommunikationscentre er omfattet af Rammeaftalen

Takstbetaling

Efter serviceloven er takstbetalingen for den enkelte plads udgangspunktet for den kommunale finansiering af et tilbud. Ud over standardtaksten skal der kunne differentieres i forhold til specielle behov. Taksterne beregnes på basis af omkostningsprincippet.

Lovgrundlaget for takstberegningerne er:

- Lov om Social service kapitel 31 Finansiering og takstberegning (§§ 173 -175).
- BEK nr. 1298 af 03/09/2020 om rammeaftaler mv. på det sociale område og på det almene ældreboligområde.
- BEK nr. 2363 af 02/12/2021 om Tilbudsportalen.
- BEK nr. 219 af 10/02/2022 om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner.
- Budget- og regnskabssystem for regioner og kommuner.
- Børne- og Socialministeriets vejledning nr. 9347 af 28/03/2017.

Kapitel 3. Kommunale overtagelser af regionale tilbud

Kommunalbestyrelse har mulighed for at overtage regionale tilbud, der er beliggende i kommunen, én gang i hver valgperiode jf. servicelovens §§ 186-187.

Overtagelse af et tilbud skal fortsat drøftes i forbindelse med de 2-årige rammeaftaler og overtagne tilbud skal fortsat stå til rådighed for de øvrige kommuner i det omfang, det fastlægges i rammeaftalen.

Senest den 1. januar i valgperiodens 3. år skal en kommunalbestyrelse have meddelt regionen, såfremt den ønsker at overtage et regionalt tilbud. Overtagelsen skal senest være gennemført den 1. januar i valgperiodens 4. år.

3.1 Procedure for kommunale overtagelser

Såfremt en kommune ønsker at vurdere mulighederne for at overtage tilbud fra Region Midtjylland, rettes der henvendelse til Regionen, der er behjælpelig med de nødvendige data. Kommunerne og Region Midtjylland er enige om, at tidlig dialog med relevante parter er et centralt redskab i den forbindelse.

Det er den enkelte kommunalbestyrelse, der beslutter, om den vil ændre ejerskabet af det enkelte tilbud.

Såfremt Kontaktudvalget ikke har behandlet overtagelsen, inden beslutningen er truffet, sker der en efterfølgende orientering af udvalget med henblik på justering af Rameaftalen.

Kapitel 4. Principper for takstfastsættelse

Ved fastsættelse af takster for regionale og kommunale tilbud anvendes følgende overordnede principper:

- **Incitament til effektiv drift**
Udbyderen skal have incitament til at sikre en løbende økonomisk effektiv drift, herunder at der sker den nødvendige tilpasning af kapaciteten. Efterspørgeren skal have incitament til at indgå i dialog med udbyderen om væsentlige ændringer i efterspørgslen.
- **Taksterne skal være retvisende**
Sammenlignelige tilbud skal kunne sammenlignes på priserne. Administrationen af takstsystemet skal være enkel, men samtidig give mulighed for den nødvendige differentiering. Det skal tilstræbes, at takstsystemet skal være gennemsigtigt.
- **Budgetsikkerhed for kommunerne og Region Midtjylland**
Budgetterne skal være realistiske i forhold til de faktiske omkostninger. Løbende dialog og tilpasning af kapaciteten sikrer, at risiko for uforudsete udsving i økonomien dækkes ind.
- **Udviklingstiltag**
Det enkelte kommunale eller regionale tilbud skal sikres muligheden for løbende udvikling. Omkostningerne indregnes i taksten.
- **Samme regler for alle udbydere af tilbud**
For at sikre ensartede konkurrencevilkår gælder de samme regler for omkostningsberegninger for alle udbydere inden for rammeaftalens område.
- **De vedtagne takster er endelige**
Der er enighed om, at taksterne betragtes som endelige, og at efterregulering skal begrænses i størst muligt omfang. Undtagelser herfor fremgår af kapitel 7.2.

4.1 Indhold af taksterne

Taksterne skal indeholde alle omkostninger, der kan henføres til et tilbud. Taksterne skal blandt andet rumme tilbuddenes driftsomkostninger, udviklingsomkostninger, henførbare administrationsudgifter,

udgifter ved ubenyttede pladser, pladser til akutte tilbud og eventuelt beredskab som led i at undgå ventelister.

De langsigtede omkostninger til drift af tilbuddet skal endvidere medtages. Taksterne skal derfor indeholde udgifter til afskrivning og forrentning af tilbuddets bygninger, grunde, inventar og driftsmidler, der ikke kan afskrives straks. Hvis tilbuddet holder til i lejede lokaler, indregnes de faktiske udgifter til husleje. Desuden indregnes udgifter til opsøret tjenestemandspension i driftsåret. Endelig skal der indregnes en regulering af over- eller underskud fra tidligere år, hvis over-/underskuddet er på mere end +/- 5 %.

Kommunerne i regionen og Region Midtjylland har indgået aftale om omkostnings- og beregningsmodeller på social- og specialundervisningsområdet. Aftalen fremgår af kapitel 5, hvor der gives en detaljeret beskrivelse af grundlaget for beregningen af takster for de tilbud, der indgår i rammeaftalen.

I BEK nr. 219 af 10/02/2022 om finansiering af visse ydelser og tilbud efter lov om social service samt betaling for unges ophold i Kriminalforsorgens institutioner anføres, at driftsherren skal fastsætte takster for ydelser efter en i § 8 oplyst række bestemmelser i serviceloven. Taksten for disse ydelser skal beregnes på baggrund af de samlede langsigtede gennemsnitsindtægter og gennemsnitsomkostninger, som der er ved levering af ydelsen eller drift af tilbuddet.

4.2 Forudsætninger der aftales i forbindelse med rammeaftalen

I forbindelse med den 2-årige rammeaftale, er der aftalt visse generelle forudsætninger for beregningen af taksterne.

Det er aftalt, at følgende procentsatser skal benyttes i takstberegningen for de enkelte tilbud:

	Procentsats
Administration (inkl. omkostninger til udvikling og dokumentation af kvalitet)	6,1
Opsparing til pensionsomkostning for tjenestemænd	30,0
Forrentning af grunde, bygninger og inventar (Nationalbankens diskonto 1. maj året før budgetåret plus 1 procent)	1,00

Kommunerne og Region Midtjylland har aftalt, at procenten for "Administration" er en maksimal procent. En nærmere beskrivelse af takstberegningen, og herunder også mulighederne for at fravige procentsatserne fremgår af afsnit 5.6.

Belægningsprocent: Det er aftalt, at følgende belægningsprocenter skal benyttes for alle tilbud, hvor der afregnes efter antal dag- eller døgnpladser:

	Belægningsprocent
Børn og Unge området	98 %
Voksenområdet (ekskl. forsorgshjem og kvindekrisecentre)	100 %

Anvendelsen af ovenstående belægningsprocenter er fastsat ud fra ønsket om, at driftsherren skal have kraftigt incitament til at tilpasse kapaciteten ved faldende efterspørgsel. Det er imidlertid også vigtigt, at efterspørgeren indgår i dialog med driftsherren, hvis der planlægges en større omlægning af efterspørgslen.

Belægningsprocenterne aftales ved udarbejdelse af rammeaftalen, og der kan således aftales forskellige belægningsprocenter for de enkelte områder.

Belægningsprocenterne omfatter ikke forsorgshjem og krisecentre:

Forsorgshjem og krisecentre har boformer, der skal kunne modtage brugerne akut. I henhold til serviceloven, har forstanderen ret til at optage personer i boformerne, og brugerne har ret til at henvende sig af egen drift. Der skal reelt være pladser til rådighed, når brugere henvender sig akut.

Herudover er der tekniske problemer omkring fastsættelse af belægningsprocenten, idet det ikke er alle brugere, der har et cpr-nummer eller ønsker at oplyse dette. Endvidere er det ikke alle brugere, der har en handlekommune, f.eks. udlændinge.

Derfor fastsættes belægningsprocenten som gennemsnittet af belægningsprocenten for det enkelte tilbud to og tre år forud for beregningsåret. Ved takstberegningen for 2021, er det således gennemsnittet for belægningsprocenten for 2018 og 2019. Det er dog aftalt, at denne ikke kan overstige 100 %.

Erfaringsmæssigt er det meget få brugere, der ikke ønsker at oplyse cpr-nummer til brug for administration og afregning med betalingskommunen. Hvis en bruger ønsker at forblive anonym, kan der fremsendes en anonym regning til betalingskommunen under forudsætning af, at revisionen påtegner regnskabet, og at brugeren har oplyst sin kommune.

Kapitel 5. Elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne

I det følgende beskrives elementerne ved beregning af omkostninger, der indgår i taksterne. Det beskrives, hvilke forudsætninger, der er lagt til grund for takstberegningen, samt hvilke forudsætninger, der skal tilpasses regionens henholdsvis den enkelte kommunes regnskabspraksis.

5.1 Hovedskitse til en takstberegningsmodel

Tablet 2 Elementer i takstberegningsmodellen

Navn på tilbud/institution (afgrænset som en selvstændig budgetenhed)	
A. Tilbuddets bruttobudget	Hele driftsbudgettet inklusive huslejudgifter ved lejemaal fordeles på takstgrupper. Herunder også udgifter til tilsyn og egenbetaling fra borgerne.
B. Tillæg for evt. centrale driftsrammer	Alle fælles centrale driftsrammer, der vedrører driften på flere tilbud/institutioner, som udmøntes løbende (f.eks. lønpuljer, puljer til vedligeholdelse).
C. Tillæg for kapitalomkostninger	Afskrivning og forrentning af grunde, bygninger og inventar, som forventes registreret i balancen ved driftsårets start.
D. Tillæg for udgifter til tjenestemandspensioner	Forventede hensættelser til tjenstemands-pension, der optjenes i driftsåret.
E. Tillæg for de administrative fællesudgifter	Direkte og indirekte administrative udgifter, der afholdes på Region Midtjyllands hovedkonto 2 og 4 - og for kommunerne hovedkonto 6 (inkl. udviklingsudgifter og udgifter til dokumentation), indregnes som en fast procent af summen af A + B + C + D.
Samlet nettoomkostning	Summen af ovenstående fordeles på takst-grupper for det enkelte tilbud.
Regulering af over- eller underskud i de foregående års takster	Eventuelle over- eller underskud i et driftsår på mere end 5 % indregnes i taksterne 2 år efter.

Hensættelser	Overskud på op til 5 % kan hensættes til senere brug. Hensatte overskud kan anvendes til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende.
--------------	--

I forbindelse med de 2-årige rammeaftaler indgås aftale om:

- Fastsættelse af tillægget for punkt E.
- Tillæg for kapitalomkostninger for den enkelte driftsherre. Det vejledende niveau for afskrivningsperioden fastsættes til 30 år for bygninger, mens der er kortere afskrivningsperioder for driftsmidler og inventar. Forrentningen er fastsat til diskontoen gældende 1. maj i året forud for budgettet + 1 % - point.

I det følgende beskrives de enkelte elementer i modellen.

5.2 Tilbuddets bruttobudget

Direkte henførbare udgifter og indtægter defineres som de udgifter og indtægter, der er budgetteret på det enkelte tilbud. I budgettet indgår følgende omkostningstyper:

- Lønudgifter: bruttoløn med fradrag for refusion vedr. sygdom, barsel og lignende (inklusive udgifter til vikarbureau eller lignende).
- Udvikling: uddannelse af personale, køb af eksterne serviceydelser.
- Udgifter til anskaffelser, varekøb, almindelig vedligeholdelse, kontorhold mv.
- Husleje, hvis der er tale om lejemål samt udgifter til el, vand, varme og vedligeholdelse.
- Visse udgifter til befordring. (Se nedenfor)
- Udgifter til tilsyn efter lov om Socialtilsyn.

I det omfang et tilbuds omkostninger er fælles med andre adskilte tilbud foretages en konkret fordeling. Den skønnede fordeling skal være tilgængelig. Der kan f.eks. være tale om flere tilbud, der har fælles ledelse. Her foretages en skønsmæssig fordeling mellem tilbuddene. Tillægsydelser indgår ikke i tilbuddets budget, idet der er tale om tillægsydelser, der aftales konkret med de kommuner, der bestiller det samlede tilbud. En nærmere beskrivelse af tillægstakster fremgår kap. 8.

Egenbetaling for ophold efter Servicelovens §§ 107, 108, 109 og 110.

Handlekommune fastsætter og opkræver beboerens egenbetaling for boligbetaling, el og varme, for tilbud efter servicelovens § 107 (midlertidige boformer), § 108 (længerevarende botilbud), § 109 (krisecentre) og på § 110 (forsorgstilbud).

Driftsherre beregner og opkræver borgerne for egenbetaling for valgfrie tilvalgsydelser, herunder kost, rengøring, vask, mv. i tilbud efter servicelovens §§ 107, 108, 109 og 110.

Følgende er aftalt i den midtjyske region:

- Driftsherren tilvejebringer de nødvendige oplysninger til brug for handlekommunens beregning af den omkostningsbestemte betaling, der er gældende for ophold i botilbuddet. Betalingen gælder boligbetaling, el og varme. Driftsherren oplyser også handlekommunen om evt. tilvalgsydelser, som kost, rengøring mv. Betalingen kan fastsættes som et samlet beløb pr. døgn, eller under hensyn til de ydelser, der modtages, så borgeren evt. kan fravælge måltider eller andre ydelser.
- Handlekommunen beregner den indkomstbestemte del til boligbetalingen og beregner den samlede boligbetaling for beboerens egenbetaling.
- Handlekommunen vurderer, om borgeren har mulighed for og pligt til at betale den fastsatte opholdsbetaling. Ved optagelse i midlertidige boformer efter § 107 foretager handlekommunen denne vurdering i forbindelse med visitationen til tilbuddet. I vurderingen indgår dels om borgeren

har et indtægtsgrundlag, der er tilstrækkeligt til at borgeren har et rimeligt rådighedsbeløb, samt om borgeren evt. bevarer egen bolig under opholdet. Handlekommunen træffer på baggrund af denne vurdering afgørelse om egenbetalingens størrelse for den pågældende borger.

- Ved anvisning af en bolig efter servicelovens § 108 udarbejder handlekommunen et boligdokument til beboeren, jf. BEK nr. 715 af 19/06/2013 "Bekendtgørelse om lejerrettigheder til beboere i visse botilbud efter serviceloven" Ifølge "lejerrettighedsbekendtgørelsen" skal boligdokumentet vedr. § 108-tilbud udstedes af kommunen.
- Når en borger optages på et forsorgshjem eller et krisecenter, retter botilbuddet henvendelse til den kommune, der har myndighedsansvar jævnfør serviceloven.
- Det er myndighedskommunen, der opkræver betaling for logi. Der kan dog, hvis der er enighed imellem myndighedskommunen og tilbuddet aftales, at tilbuddet opkræver betalingen på vegne af myndighedskommunen.

For ophold i tilbud efter servicelovens § 107 og 108 fastsættes boligbetalingen efter beregningsmetoden i BEK nr. 1387 af 12/12/2006, "Bekendtgørelse om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 samt om flytteret i forbindelse med botilbud efter § 108".

BEK nr. 1335 af 28/11/2017 fastsætter at ovenstående bekendtgørelse kun er gældende for § 107 og 108.

For ophold i tilbud efter servicelovens § 109 og 110 fastsættes boligbetalingen efter satserne i BEK nr. 1244 af 13/11/2017, "Bekendtgørelse om egenbetaling for midlertidigt ophold i boformer efter servicelovens §§ 109 og 110".

Driftsherre tilskyndes til senest den 15. oktober at indsende de nødvendige oplysninger til beregning af den omkostningsbestemte del til den årlige fastsættelse af beboerens egenbetaling. Handlekommunen skal varsle beboeren i tilbud efter § 108 om eventuel forhøjelse af boligbetalingen senest 2 måneder før, jf. bekendtgørelsen om lejerrettigheder § 9.

Befordring

Takstgruppen har forespurgt resortministeriet om en række befodringsudgifter kan indregnes som en del af taksten for tilbuddet. Ministeriet tilkendegiver, at der ikke er fastsat detaljerede regler for, hvorvidt befodrning kan indregnes som en del af takstgrundlaget i et socialt tilbud. Det er resortministerietsvurdering, at befodrning ikke kan betragtes som en integreret del af tilbud efter servicelovens § 103 og 104, idet befodrning er rettet mod den enkelte visiterede borger. Jf. BEK nr. 483 af 19/05/2011 "Bekendtgørelse om aflønning og befodringsudgifter m.v. i beskyttet beskæftigelse, særligt tilrettelagte beskæftigelsesforløb og aktivitets- og samværstilbud" er befodrningen til §§103 og 104 en omkostning der afholdes af kommunen.

Befodrning til børn, unge og voksne i dagtilbud skal ikke indregnes som en del af taksten. Befodrning for specialbørnehaver under Serviceloven § 32, er undtaget herfra, da befodrningen her kan være en del af taksten.

Befodrning i forbindelse med private ture

Der er d. 3. juli 2017 kommet en afgørelse fra Ankestyrelsen, omkring borgeres betaling for private ture i botilbud. Der er tale om en principiel ændring. Tidligere har det været muligt at opkræve borgerne for brændstof til deres private ture, som indtil nu vurderedes at være lovligt jf. tidligere udtalelser fra Socialministeriet.

Den nye afgørelse siger, at borgerne fremadrettet hverken må opkræves for brændstof, transport eller lignende for private ture foretaget i transportmidler tilhørende botilbuddet. Konsekvensen af denne

afgørelse er derfor, at det fremover kun er lovligt for et botilbud at stille transport til rådighed til beboernes private aktiviteter, såfremt transporten er en del af taksten.

Ledsagelse i forbindelse med ferie

Kommunale og regionale døgntilbud for voksne, omfattet af lov om socialtilsyn, kan tilbyde tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse til beboere til ferier jf. LBK nr. 346 af 31/03/2020 ” Bekendtgørelse af lov om tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse under ferie” . En ferie skal indeholde mindst én overnatning. Ferien kan finde sted her i landet eller i udlandet.

Målgruppen er beboere, der har en betydelig nedsat psykisk funktionsevne, og som på eget initiativ ønsker at tilkøbe socialpædagogisk ledsagelse til ferier. Tilkøb af socialpædagogisk ledsagelse til ferier skal ligge ud over den indsats, jf. servicelovens § 85, som beboeren er visiteret til i døgntilbuddet.

Personale, som yder socialpædagogisk ledsagelse til ferie efter loven, skal være ansat i det pågældende døgntilbud.

De kommunale og regionale døgntilbuds tilkøbsindtægter og -udgifter til socialpædagogisk ledsagelse til ferier skal være adskilt fra døgntilbuddets driftsindtægter og -udgifter efter serviceloven.

Omkostninger til tilsyn

Udgifter vedr. Socialtilsyn Midt skal konteres på tilbuddet eller en central pulje, som indgår i budgettet og dermed i taksterne. For Silkeborg Kommunes vedkommende og for visse af Region Midtjyllands tilbud er det udgifter til Socialtilsyn Nord.

For tilbud, hvor driftsherren selv fører tilsyn, skal omkostningerne ved tilsynet også indregnes i taksterne. Beregningerne baseres på en opgørelse over personaleforbrug ved løsning af opgaven, tillagt omkostninger ved kørsel, kurser og lignende. Herudover beregnes en standard for omkostninger til husleje, IT mv.

Arbejdsvederlag for §103

Det fremgår af bekendtgørelsen for serviceloven § 105, at kommunalbestyrelsen skal aflønne (arbejdsvederlag) efter indsats under beskæftigelse efter § 103.

Af takstbekendtgørelsen fremgår det, at alle direkte samt indirekte driftsomkostninger og almindelige indtægter, herunder indtægter fra salg af producerede ydelser, indgår i beregningsgrundlaget.

Både omkostningerne til arbejdsvederlaget samt indtægterne er en del af tilbuddene, hvorfor begge skal indregnes i taksten.

5.3 Centrale driftsrammer

Det kan være hensigtsmæssigt, at visse direkte henførbare udgifter og indtægter styres i fælles puljer, som i budgetåret kan udmøntes til de enkelte tilbud. Der kan f.eks. være tale om:

- Pulje til vikarbudget i forbindelse med sygdom, barsel mv.
- Pulje til kurser, kompetenceudvikling og lignende.
- Puljer til vedligehold.
- Indtægter fra satspuljer.

Opbygning af puljer til fælles formål kan give en mere hensigtsmæssig ressourceudnyttelse enten på grund af størrelsen af det enkelte tilbud eller på grund af et ujævnt udgiftsbehov fra år til år. Fælles puljer fordeles mellem tilbuddene efter bruttobudgetandele.

5.4 Kapitalomkostninger

Hvis driftsherren ejer bygninger og grund indgår de årlige omkostninger ikke i nettobudgettet. Der er tale om afskrivning og forrentning af kapitalapparatet (aktiverne). Afskrivning og forrentning af aktiverne indregnes

altid fuldt ud, og uafhængig af finansieringsformen, som kan være internt kasselån, intern opsparing eller optagelse af almindelige lån. For kommunerne kan aktiverne endvidere være finansieret via skattebetaling.

Aktiverne udgør typisk værdien af grunde og bygninger samt visse driftsmidler og inventar.

Inventar og driftsmidler forudsættes enten afholdt inden for driftsbudgettets ramme eller af særligt afsatte puljebeløb til inventar og driftsmidler.

- Afskrivningen foretages lineært over afskrivningsperioden. Der foretages ikke afskrivning på grunde, der således i beregningsteknisk henseende er at betragte som afdragsfrie lån. Det er den enkelte kommunalbestyrelse og regionsrådet, der skal fastsætte principperne for anvendt regnskabspraksis med hensyn til: fastsættelse af afskrivningsperioder for aktiverne
- fastsættelse af restlevetid for modtagne aktiver
- retningslinjer for værdiansættelsen ved større om- og tilbygninger, renoveringsarbejder mv., herunder muligheden for at revurdere kapitalværdien.

Forrentning af aktiverne beregnes ud fra markedsrenten, defineret som diskontoen plus 1 % pr. 1. maj i året forud for takståret.

Forrentningen indregnes med forrentningsprocenten af anlæggets bogførte værdi ved årets begyndelse. Ved takstberegningen vil foregående års regnskabsmæssige værdi i praksis blive lagt til grund (1. januar 2022 for takstberegningen for 2023).

Forrentningen tilgår den myndighed (region eller kommune), der står som ejer af de anlæg, der indgår i forrentningen, uanset om forrentningen modsvares af betalte renteudgifter.

Region Midtjyllands omkostninger til forrentning af anlæg under udførelse medtages i takstberegningen.

5.5 Tillæg for tjenestemandspensioner

Der benyttes en hensættelsesprocent til tjenestemandspension på 30,0 %.

Omkostninger til dækning af tjenestemandspensioner skal finansieres via taksten på de enkelte tilbud. Dog skal tjenestemænd, der tidligere har haft ansættelse i staten (reglementsansatte), ikke indgå i takstberegningen, idet pensionen til disse udredes af staten.

Der foretages ingen efterregulering for til- og afgang af tjenestemænd i løbet af året.

5.6 Tillæg for administrative fællesudgifter (indirekte udgifter)

De administrative udgifter og indtægter defineres som udgifter, der er budgetteret på konto 6 for det kommunale budget og regnskab og fælles administrative konti på konto 2 og konto 4 for regionerne.

Der er tale om udgifter og indtægter, som typisk ikke henføres og bogføres direkte på det enkelte tilbud. Der er dog ikke nogen fast defineret grænse mellem udgifter og indtægter, der afholdes på administrative konti og driftskonti.

I de særlige tilfælde, hvor et tilbud har udgifter til opgaver, der sædvanligvis er henført til administration foretages en forholdsmæssig korrektion af procentsatsen. Der kan f.eks. være tale om tilbud, der har egen lønadministration, bogholderi eller lignende.

Derimod skal øvrige direkte og indirekte administrative omkostninger indregnes i taksten. Det kan f.eks. være udgifter til administrativ ledelse, planlægning og budgetlægning, økonomistyring,

regnskabsudarbejdelse, løn- og personaleadministration, IT-administration og fælles IT-systemer (f.eks. økonomisystem, lønsystem mv.), politiske organer mv.

Tillæg for administrative nettoudgifter indregnes som en fast procent af summen af tilbuddets nettodriftsbudget, andel af centrale fælles puljer vedrørende flere tilbuds drift, kapitalomkostninger og udgifter til opsparet tjenestemandspension.

I de administrative fællesudgifter indgår også udviklingsomkostninger og tillæg for dokumentation. Tillæg for udviklingsomkostninger defineres som udviklingsomkostninger, der ikke er direkte henført til det enkelte tilbud og tillæg for dokumentation defineres som udgifter til dokumentation af kvalitet m.m. herunder bruger- og pårørendeundersøgelser.

Kapitel 6. Regulering for over- eller underskud

Reglerne, der er beskrevet her for over- og underskud, følger bekendtgørelsen (BEK nr. 219 10/02/2022).

6.1 Regler for regulering af over- og underskud

I følge bekendtgørelsen skal kommunale og regionale driftsherrer indregne den del af et over- eller underskud der overstiger +/- 5 % i taksterne senest 2 år efter.

Den del af overskuddet- eller underskuddet, som skal indregnes i taksterne, udlignes inden for tilbuddet, hvor tilbuddet defineres således:

- Det er op til driftsherren, om flere afdelinger organiseres som ét tilbud med flere afdelinger eller om de enkelte afdelinger er enkeltstående tilbud.
- Det er dog en forudsætning for, at der kan være tale om ét tilbud med flere afdelinger, at der er et vist samarbejde afdelingerne imellem, om at levere samme form for ydelser til forskellige målgrupper eller forskellige ydelser til samme målgruppe samt, at afdelingerne har fælles ledelse, fælles økonomi og evt. fælles personale.

Er der tale om små tilbud, må der dog gerne udlignes på tværs af tilbud, der leverer samme ydelse. Hvis der inden for et tilbud (inkl. alle underafdelinger/takstniveauer) eller inden for en gruppe af tilbud, som er omfattet af reglerne om små tilbud, er et overskud eller et underskud på mere end 5 %, så skal dette indregnes i taksten 2 år efter året, dette uddybes i de følgende afsnit.

Disse regler vedrørende over- og underskud gælder også for pladser, der er objektivt finansierede. Hensatte overskud for disse pladser kan kun bruges indenfor samme målgruppe. jf. BEK nr. 219 10/02/2022 § 4 stk. 4.

6.2 Hensættelser af over-/underskud på mindre end 5 %

For den del af et tilbuds overskud, som er mindre end 5 %, har driftsherren to valgmuligheder. Enten kan overskuddet indregnes i taksten i efterfølgende år, eller det kan hensættes til senere brug. Hensatte overskud skal anvendes inden for 5 år efter det år, hvor overskuddet er opstået. Hensættelser kan bruges til at dække underskud, effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende inden for driftsherrens samlede drift af ydelser og tilbud omfattet af rammeaftalen.

Den del af et tilbuds underskud, som er mindre end 5 %, kan ikke indregnes i taksten. Det skal i stedet dækkes enten ved effektivisering eller af de hensættelser, der stammer fra tidligere overskud inden for

driftsherrens samlede drift. Underskud på mindre end 5 % indgår derfor som en negativ regulering af driftsherrens samlede hensættelse.

I opgørelsen af driftsherrens samlede hensættelse skelnes mellem tilbud inden for og uden for rammeaftalen, idet overskud på tilbud i rammeaftalen ikke kan anvendes til underskud på tilbud uden for rammeaftalen.

Hver driftsherre er selv ansvarlig for, at hensættelser anvendes i løbet af højst 5 år, så de bruges til enten at dække underskud eller til at effektivisere, kvalitetsudvikle eller lignende inden for driftsherrens samlede drift. Ligeledes er det op til driftsherren at sørge for, at en eventuel samlet negativ hensættelse, bliver finansieret ved effektiviseringer.

Der er desuden aftalt en undtagelsesbestemmelse til disse regler, således at en driftsherre kan beslutte, at hensættelser kan anvendes til at lette nogle konkrete udgifter for et tilbud, som er kommet i en uholdbar situation med stærkt vigende belægning og risiko for en nedadgående spiral. Disse konkrete udgifter kan eksempelvis være dækning af omkostninger til omstilling af tilbuddet, tomgang herved, udgifter til medarbejdere i opsigelsesperioden osv., hvorved tilbuddet undgår en økonomisk ubalance til indregning i taksten. Dette kan finansieres via hensatte overskud (under 5 %). Anvendelse af undtagelsesbestemmelsen kræver godkendelse i DASSOS.

Taksterne skal generelt afspejle de langsigtede omkostninger. Det gælder også taksterne for de enkelte ydelser. Derfor må mulighederne for at udligne over- og underskud ikke bruges til at holde fast i, at nogle takster permanent ligger lidt over omkostningsniveauet for ydelsen, mens andre ligger lidt under.

Driftsherren er generelt forpligtet til at sikre, at taksterne svarer til de langsigtede omkostninger. Derfor skal driftsherren i forbindelse med opgørelsen også overveje, om budgetterne på de enkelte ydelser/ydelsesniveauer skal reguleres, så budgetterne (og dermed taksterne) er et reelt udtryk for de gennemsnitlige langsigtede omkostninger. Dette gælder både, hvis reglerne om udligning mellem små tilbud anvendes, og også hvis der er tale om tilbud med flere afdelinger/takstniveauer.

6.3 Udligning vedrørende "små tilbud"

Med "små tilbud" forstås tilbud som leverer samme ydelse til en bestemt målgruppe. Tilbuddene har typisk under 25 pladser og de kunne alternativt være organiseret som afdelinger i et samlet tilbud.

Bestemmelserne om udligning af over- og underskud for "små tilbud" har til hensigt at sikre en stabilitet i taksterne fra år til år. Hvis en driftsherre har valgt at organisere indsatsen i form af flere små tilbud frem for større centre, kan der være en risiko for, at udsving i økonomien eller i belægningen i et enkelt år, kan resultere i unødvendige takstsvingninger.

Efter takstbekendtgørelsen skal opgørelsen af over- og underskud ske enten for en bestemt ydelse eller for driften af et tilbud. Der er således ikke mulighed for at gå på tværs af forskellige ydelser og målgrupper, som leveres af forskellige tilbud. Derfor kan mulighederne ikke blive helt de samme for driftsherrer, som er organiseret med små tilbud, som de er for driftsherrer med store tilbud, men hensigten er den samme.

Bestemmelsen om udligning mellem små tilbud går ud på, at over- og underskud på disse tilbud opgøres, så over- og underskud udlignes imellem tilbuddene. Dette betyder, at der kun reguleres i taksterne, hvis det samlede over- eller underskud for tilbuddene til sammen overstiger 5 %.

Udligningen mellem små tilbud forudsætter, at der ikke er underafdelinger med andre ydelser. Muligheden for udligning mellem små tilbud kan således ikke bruges til at udvælge underafdelinger fra forskellige tilbud,

der har en bredere ydelsesvifte, og udligne disse underafdelinger med hinanden, heller ikke selvom de udvalgte underafdelinger har samme ydelse. Der kan heller ikke ske udligning på tværs af tilbud, som er henholdsvis inden for og uden for rammeaftalen.

Det betyder, at en driftsherre kan udligne på tværs af små tilbud, som typisk har færre end 25 pladser, hvis

- tilbuddene har samme ydelse og samme målgruppe
- tilbuddene alternativt kunne have været organiseret som afdelinger i et samlet tilbud
- tilbuddene ikke har underafdelinger, der leverer andre ydelser og hvis
- tilbuddene enten alle sammen er omfattet af rammeaftalen, eller alle sammen er uden for rammeaftalen.

6.4 Beregningen for over- og underskud

Kommunale og regionale driftsherrer skal i overensstemmelse med takstbekendtgørelsens §§ 4-7 indregne tidligere års over- og underskud i taksten for ydelser og ydelsespakker i form af tillæg til eller reduktion af taksten.

Beregningen af over- og underskud skal foretages i takstfilen for hvert afsluttet regnskabsår.

Med henblik på at sikre, at en eventuel efterregulering foretages efter de samme principper for alle driftsherrer i den midtjyske region, er der fastsat nedenstående regler for beregningen af efterreguleringen.

Takstindtægter fra regnskab	Driftsomkostninger fra regnskab
<ul style="list-style-type: none"> • Takstindtægter (takst x belægning) • Indtægter fra salg af tillægsydelser 	<ul style="list-style-type: none"> • Løn • Øvrige udgifter • Udgifter til tilsyn • Husleje • Afskrivninger og beregnet forrentning af aktiver • Udgifter til og evt. indtægter fra centrale puljer • Salg af produkter • Beregnet tjenestemandspension • Maksimalt 6,1 % i overhead af ovenstående

Der er tre forskellige muligheder for anvendelse af driftsmidler, som er budgetteret som centrale puljer. Enten kan de centrale puljer anvendes som budgetreguleringer for tilbuddene. I så fald sker bogføringen direkte på tilbuddet og der er ikke brug for korrektion ved opgørelse af over-/underskud. Alternativt kan forbruget imidlertid bogføres på den centrale pulje. I så fald er der brug for at medtage dette forbrug som korrektion af de enkelte tilbuds driftsudgift. Den tredje mulighed består i, at forbruget konteres centralt, men at tilbuddene betaler ind til den centrale pulje via en intern afregning. I så fald er det kun den interne afregning, som medtages i opgørelsen.

6.5 Håndtering ved sammenlægning, lukning og overtagelse af tilbud:

Hvis to eller flere tilbud, som var selvstændige tilbud på tidspunktet for opgørelsen af over-/underskud, efterfølgende lægges sammen, så overføres eventuelle reguleringer af over- og underskud på mere end 5 % til det nye tilbud. Ligeledes indgår over- og underskud på mindre end 5 % i driftsherrens samlede hensættelse.

Ved lukning af tilbud skal over- og underskud på mindre end 5 % indgå i den samlede hensættelse for driftsherren. Derimod kan over- og underskud på mere end 5 % ikke indregnes i taksten 2 år efter, hvis tilbuddet er lukket. Det er driftsherrens eget ansvar at få dækket tab eller anvende overskud på mere end 5 %.

Det kan i nogle tilfælde være uklart, om en konkret omlægning bedst kan forstås som en sammenlægning af flere tilbud, eller det reelt er en lukning af et eller flere tilbud, som erstattes af et nyt tilbud. For at afklare dette spørgsmål, kan der tages udgangspunkt i, om der i overvejende grad, er de samme borgere før og efter omlægningen.

Ved overtagelse af tilbud overføres tidligere års over- og underskud ikke til den overtagende driftsherre.

Kapitel 7. Takster generelt

De kommunale udgifter forventes fortsat at være under pres, hvorfor et fokuspunkt nu og fremadrettet er udgiftsstyring og udvikling af omkostningseffektive løsninger og tilbud, hvor både fagligheden og kvaliteten opretholdes. Dette kan ske ved sammenlægning og omlægning af tilbud, udvikling af nye og anderledes tilbud, kortere opholdstider samt ved fokus på effekt af indsatsen og serviceniveau. Et øget fokus på visitationen og den fælles metodeudvikling og anvendelse er også væsentlige indsatsområder.

7.1 Udvikling i takster

De 19 Kommuner og Region Midtjylland har indgået følgende aftale om udvikling i taksterne i perioden 2023 – 2024:

1. Taksterne kan ikke stige i perioden
2. Aftalen gælder i perioden 2023-2024 med mulighed for forlængelse, hvilket aftales i forbindelse med udarbejdelse af rammeaftalen for 2025-2026
3. De kommuner der ikke har levet op til den aftalte reduktion i takstaftalen for 2019-2022, skal sikre at det sker i 2023-2024
4. Det er desuden aftalt, at kommuner og region i fællesskab udarbejder et overblik over udviklingen i den samlede økonomi på det specialiserede socialområde, herunder udviklingen i tillægstakster/ takstniveauer samt andre forhold, der har betydning for udgiftsudviklingen på det specialiserede socialområde, fx udviklingen i antallet af borgere med behov for støtte
5. Arbejdet kan ses i sammenhæng med arbejdet omkring udviklingsområdet i rammeaftalen 2023-2024 omkring borgere med særlige komplekse problemstillinger

Takstaftalen fortolkes på følgende måde:

- I forbindelse med ovenstående er det endvidere gældende, at der ikke kan modregnes med det en kommune eller region måtte have sparet udover det, der var aftalt i seneste takstaftaleperiode.
- Målsætningen er på driftsherre-niveau, dvs. at det er den enkelte kommune/region under et, der skal overholde aftalen (takststigninger er mulige på tilbudsniveau)

- P/L regulering er tilladt. Takster gælder for ét år ad gangen. Der gælder som princip, at takster for det kommende budgetår P/L reguleres i henhold til den pris- og lønfremskrivning incl. reguleringer som fastsættes i de årlige økonomiaftaler mellem KL og Regeringen. I opgørelsen af takstudviklingen korrigeres der for P/L regulering jf. ovenstående, således at den i udgangspunkt ikke påvirker takstudviklingen i op- eller nedadgående retning.

7.2 Ændring i takster

For at sikre budgetsikkerhed må taksterne som hovedregel ikke ændres i løbet af regnskabsåret. Taksterne kan dog undtagelsesvist ændres i indeværende regnskabsår i følgende situationer:

1. Lovændringer
  - Driftsherren kan ændre taksten i indeværende regnskabsår, såfremt der er lovændringer, der medfører ændringer i det forventede udgiftsniveau for tilbuddet. Dette gælder også lovændringer vedtaget før årets begyndelse. Det kan f.eks. være et tilbud, der overgår fra SEL § 108 til SEL § 85 i ABL § 105,
2. Ændringer for at overholde Rammeaftalen
  - Driftsherren kan ændre taksten, såfremt det er nødvendigt for at kunne overholde Rammeaftalen. Dette kan f.eks. være for at overholde den vedtagne takstudvikling.
3. Påtegning i forbindelse med revisionsgodkendelse af takster
  - I tilfælde hvor revisionen skal påtage regnskabet og hvor revisionen ikke kan godkende taksterne, som er udmeldt ved årets start, kan driftsherren ændre taksterne.
4. Afgørelser fra ministeriet eller Ankestyrelsen
  - I tilfælde hvor ministeriet eller Ankestyrelsen træffer afgørelse i en konkret sag, som nødvendiggør en korrektion af taksten, eller en korrektion af forudsætningerne for takstberegningen, foretager driftsherren den nødvendige korrektion.
5. Ny oprettelse eller omlægning af tilbud
  - Ved oprettelsen af nye tilbud eller omlægning af tilbud til en anden målgruppe, meddeler driftsherren snarest muligt taksten.
6. Overdragelse af tilbud til anden driftsherre
  - Ved overdragelse af et tilbud til en anden driftsherre, meddeler den nye driftsherre snarest muligt de nye takster. F.eks. kan ændringer i afskrivninger udløse sådanne takstændringer.
7. Ændringer på grund af regnefejl eller forglemmelser på mere end 50 %
  - Takstændringer på grund af fejl kan kun ske, hvis ændringen i stigende eller faldende retning udgør mindst 50 % af den oprindelige takst og hvis ændringen samtidig er på minimum 200 kr.
8. Ændringer godkendt af DASSOS
  - DASSOS har bemyndigelsen til at godkende de takstændringer, som DASSOS finder hensigtsmæssige. Dette kan f.eks. være ændringer i pris- og lønskøn fra KL, ændringer i tilbuddets pladsnormering eller ændringer i tilbuddets budget.

Ovenstående opstilling for hvornår taksterne kan ændres i indeværende regnskabsår er udtømmende. Det vil sige, at der f.eks. ikke kan ske takstændringer ved ændring i personalefordelingen mellem tjenestemænd og overenskomstansatte, tillægsbevillinger, tilbuddets pladsnormering, budgetomplaceringer eller tilsvarende forandringer, medmindre ændringen er godkendt af DASSOS, jf. pkt. 8.

I tilfælde hvor taksten ikke kan ændres vil det i stedet komme til udtryk i over- eller underskuddet for tilbuddet, jf. kap. 6

Driftsherren opfordres altid til at orientere DASSOS så tidligt som muligt om væsentlige ændringer af takster.

Kapitel 8. Prisstruktur og betalingsmodeller

Det er en forudsætning for betalinger mellem to myndigheder (eller fra myndighed til Region Midtjylland), at der indgås en skriftlig betalingsaftale, som indeholder en stillingtagen til betalingsmodellen.

Betalingsmodeller angiver de konkrete måder, hvorpå der afregnes for konkrete ydelser på et tilbud. Hver model baserer sig på forskellige taksttyper.

Der opereres med følgende betalingsmodeller:

- Standardtakster
- Differentierede takster
- Individuelle takster og tillægsydelser
- Abonnements- eller kontraktbetaling

I økonomiaftalen for 2019 blev det aftalt at igangsætte en analyse af køb og salg af ydelser og indsatser på det specialiserede socialområde. Analysearbejdet har resulteret i en beslutning om at det fremover skal være obligatorisk at opdele i taksten i basis- og servicetakster. Derudover vil der komme forsøg med fælles standarder for ydelsespakker, udarbejdelse af standardkontrakter samt justering af finansieringsmodellen for sundhedslovsydelser til borgere på botilbud. Der afventes ny lovgivning på området.

8.1 Standardtakster

Den traditionelle takstbetaling udgør en standardtakst for et tilbud, opgjort enten som en døgntakst eller dagtakst. Standardtakster kaldes også for gennemsnitstakster. Standardtakster er beregnet ud fra en gennemsnitlig ydelsespakke, der er defineret via en servicedeklaration eller anden indholdsbeskrivelse. Der benyttes følgende formel til beregning af standardtakst:

- $\text{Tilbuddets samlede nettoomkostninger} / (\text{den forudsatte belægningsprocent for tilbuddet} * \text{normerede pladser}) / 365$.
- Eksempel: tilbuddet har samlede nettoomkostninger på 95 mio. kr., 100 normerede døgnpladser og en forudsat belægningsprocent på 98. Taksten kan beregnes til $95 \text{ mio. kr.} / (0,98 * 100) / 365 = 2.656 \text{ kr. pr. døgn}$.

8.2 Differentierede takster

Driftsherren kan have flere takstgrupper eller differentierede takster, med hver sin servicedeklaration eller indholdsbeskrivelse i samme tilbud. Det skal ske inden for en uændret samlet ramme for det enkelte tilbud. Når der anvendes differentierede takster, skal der på Tilbudsportalen findes en ydelsesbeskrivelse, hvoraf det konkret fremgår, hvordan ydelserne adskiller sig i de niveauer, som anvendes som differentierede takstgrupper. Det skal være tydeligt, hvordan der anvendes forskellige ressourcer på de forskellige niveauer. Driftsherren skal desuden tilstræbe, at de ressourcer, der anvendes i det enkelte tilbud, også reelt svarer til de ydelsesniveauer, som borgerne er visiteret til. Endelig opfordres driftsherren til at begrænse antallet af ydelsesniveauer, og derved sikre tilpas store spring mellem takstniveauerne til, at der kan laves en meningsfuld beskrivelse af forskellene i ydelserne på de enkelte takstniveauer. Det er aftalt, at der skal ske en årlig opfølgning på dette.

8.3 Individuelle takster

I helt særlige tilfælde kan individuelt beregnede takster anvendes. Det sker i situationer, hvor borgeren ikke udnytter et tilbud fuldt ud, eller har behov for ekstra støtte. Hvis borgeren f.eks. udnytter et dagtilbud 3 ud af 5 åbningsdage, kan indskrivningen aftales til en procentandel af den fulde takst.

Der er enighed imellem kommunerne og regionen om at begrænse anvendelsen af individuelt beregnede takster mest muligt.

Takstgruppen følger udviklingen i anvendelsen af individuelle takster hvert år og afrapporterer om dem til DASSOS.

Afregning af individuelle takster kan teknisk håndteres på 3 måder:

- Ved at oprette et tillæg for ydelser, som ligger ud over ydelsespakken (tillægstakster)
- Ved at lave en procentvis regulering af standardtaksten
- Ved at lave en individuelt aftalt takst (projekttakst)

8.3.1 Tillægstakster

Tilbuddenes basisydelser vil typisk dække brugerens behov, men der kan være brug for at tilrettelægge en mere individuel og differentieret indsats. Hvis der således er tale om ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi eller særlige rådgivningsydelser, som ikke er en del af ydelsespakken, kan der opkræves en tillægstakst.

Optrækning af tillægstakst forudsætter, at udgifterne til den pågældende ledsagerordning, ekstra pædagogisk støtte, ekstra fysioterapi eller ergoterapi ikke er indeholdt i tilbuddets almindelige budget, men kun kan leveres ved anskaffelse af ekstra personale mv.

Der beregnes faste timetakster for tillægsydelserne, som baseres på de direkte omkostninger, samt andele af de indirekte omkostninger. Endvidere fastsættes timetaksten ud fra forudsætninger om Bruger Tids Procent (BTP-tiden). Omfanget af indsatsen aftales individuelt mellem driftsherren og handlekommunen.

Rådgivningsydelser vil i mindre omfang indgå i den almindelige takst i forbindelse med ind- og udskrivning. Der foretages særskilt omkostningsberegning for rådgivningsydelser af mere generel karakter.

Rådgivningsydelser kan afregnes efter timetakster. Imidlertid kan det være hensigtsmæssigt, at omkostningerne til rådgivningsydelser afregnes som en kontraktsum eller abonnementsydelse. Det kan f.eks. være kontrakttydelser til VISO eller abonnementsydelser såsom småbørnsrådgivningen. Der anvendes tilsvarende beregningsmodel for fastsættelse af takster i kommunale bofællesskaber, der ikke er omfattet af rammeaftalen.

Det er aftalt, at der skal udvises tilbageholdenhed med tillægsydelser. Der er udarbejdet et notat "Vejledende priser på tillægsydelser" med vejledende priser for tillægsydelser. Notatet kan findes på Fælleskommunalt Social- og Sundhedssekretariat i Midtjyllands [hjemmeside](#).

I den årlige opgørelse af om der er over- eller underskud på taksterne, skal indtægterne fra tillægstakster oplyses særskilt.

8.3.2 Procentvis regulering af standardtaksten

I stedet for at afregne de aftalte ekstraydelser som tillægstakst, kan det aftales, at der anvendes en procentvis regulering af standardtaksten. Det skal imidlertid understreges, at der alene er tale om en anden afregningsform. Ligesom for tillægsydelser er det en forudsætning, at den ekstra betaling udover

standardydelsestaksten dækker nogle konkrete aftalte ekstraydelser, som ikke er en del af ydelsespakken i tilbuddet.

I beregningen af hvilken procentregulering der anvendes, skal man være opmærksom på, at driftsherrens omkostninger til bygningsdrift, administration, udvikling, mv. allerede er dækket af standardbasistaksten. Derfor skal hele takstindtægten udover de 100 % til dækning af de direkte driftsomkostninger i tillægsydelseerne.

I den årlige opgørelse af om der er over- eller underskud på taksterne, skal det oplyses særskilt i hvor stort omfang, der er anvendt procentvis regulering af taksten.

8.3.3 Projekttakster

I enkelte tilfælde sammensættes helt individuelle tilbud, som er skræddersyet efter den enkelte borgers særlige behov. I nogle tilfælde kan det være tilbud, der oprettes uden særlig tilknytning til et eksisterende tilbud f.eks. sommerhusløsninger, mens det i andre tilfælde kan være projektpladser inden for de fysiske rammer af et eksisterende tilbud.

En projekttakst beregnes ud fra de direkte udgifter i den aftalte ydelsespakke. I takstberegningen indregnes der ikke bidrag til udvikling, administration, tilsyn mv., idet disse omkostninger må forudsættes at være dækket af takstbidrag på de øvrige takster. Derimod kan der i visse tilfælde være brug for at medtage bidrag til tjenestemandspension og til afskrivning og forrentning af bygninger, hvis disse ikke allerede er finansieret af de øvrige takstindtægter.

Den årlige opgørelse af om der er over- eller underskud på taksterne, skal også indeholde oplysninger om takstindtægter og omkostninger fra projekttakster.

8.4 Abonnements- og kontraktbetaling

Der kan aftales abonnementsbetaling for tilbud/ydelser, hvor der kræves en fast kapacitet, men hvor efterspørgslen i sagens natur kan svinge en del, jf. takstbekendtgørelsens § 13 BEK nr. 219 af 10/02/2022, finansiering af visse ydelser og tilbud samt betaling).

For specialrådgivning, kommunikationsområdet, hjælpemidler samt ambulans behandling af misbrugere, er der ikke samme mulighed for at opgøre budget og forbrug i antal pladser og derved fastsætte takster. Der er typisk mange forskellige typer af ydelser, og en betydelig variation i omfanget af indsatsen fra sag til sag. Betalingen kan derfor tilrettelægges hensigtsmæssigt i abonnementsordninger.

Med rammeaftalen er det derfor aftalt, at ydelserne på nogle områder afregnes, som abonnementsordninger, hvor timeprisen typisk er lavere, end hvis den samme ydelse leveres som en enkeltydelse. Formålet med abonnementsordninger er at fastholde en rimelig kapacitet, der skal være med til at sikre et højt fagligt niveau og en rationel drift, under hensyntagen til den enkelte kommunes forsyningssikkerhed og økonomi.

Abonnementsaftaler indgås skriftligt mellem udbyderen (Region Midtjylland eller en kommune) og den enkelte kommune, og indgås normalt for et år ad gangen. Der kan eventuelt indgås aftaler om en kortere periode, under forudsætning af, at den indgåede aftale ikke påvirker pris og tilbud for øvrige kommuner.

Indgåelse af abonnementsaftaler følger tidsplanen for rammeaftalen. Det betyder, at abonnementsaftaler for det kommende år indgås inden medio oktober. Aftaler for 2021, hvor der ikke er ændringer i timerammerne, i forhold til den indgåede aftale for 2021, kan forlænges inden udgangen af 2020. Hvis

kommunerne ønsker at indgå aftaler udenfor den tidsplan, der er fastlagt for rammeaftalen, indgås den konkrete abonnementsaftale, så den er udgiftsneutral for øvrige kommuner.

Der findes eksempler på abonnementsordninger, hvor driftsherren har indgået en aftale med køberkommuner om, at driftsherren foretager en efterregulering sidst på året, hvis det viser sig, at den enkelte køberkommune har brugt mere eller mindre end 5 % af det aftalte niveau på abonnementet.

Afslutningsvis bemærkes, at der jf. takstbekendtgørelsens § 13, stk.3 (BEK nr. 219 af 10/02/2022) fremgår, at der ikke kan indgås aftaler om abonnementsordninger med tilbud efter §§ 109 og 110 i lov om social service.

8.4.1 Afregning på kommunikations- og hjælpemiddelområdet

Herning Kommune

Herning Kommune driver Center for Kommunikation, som er en specialundervisnings- og rådgivningsinstitution på kommunikationsområdet med fem fagafdelinger og et sekretariat.

Fagafdelingerne er: Taleafdelingen, Høreafdelingen, Synsafdelingen, Handicapteknologiafdelingen og Hjerneskerådsgivningen.

Ud over undervisningsopgaver varetages rådgivnings- og vejledningsopgaver i forhold til både kommunikationsundervisning og -hjælpemidler.

Center for Kommunikation i Herning tilbyder en abonnementsordning, hvor der købes en vis kapacitet, der efterfølgende er trækingsret på i løbet af aftaleperioden. Herudover sælger Center for Kommunikation i Herning enkelttydelser efter enten et ydelseskatalog med over 200 faste ydelser eller efter timeafregning, hvor opgaven defineres i samarbejde med bestilleren.

Tilknyttet Center for Kommunikation er endvidere en neuropsykolog, som kan rekvireres til neuropsykologiske undersøgelser mv.

Center for Kommunikation betjener 6 kommuner: Holstebro, Lemvig, Struer, Ringkøbing-Skjern, Ikast-Brande og Herning kommuner.

For yderligere information kontakt Center for Kommunikation, Brahmsvej 8, 7400 Herning, Mail: cfk@herning.dk – Web: <https://cfk.herning.dk/>

Aarhus Kommune

Aarhus Kommune driver Center for Syn og Hjælpemidler i Aarhus, som er en specialundervisnings- og rådgivningsinstitution indenfor syn, hjælpemidler, kommunikation, boligindretning og mobilitet.

Center for Syn og Hjælpemidler, Aarhus (CSH), tilbyder abonnementsaftaler til alle interesserede kommuner. Den enkelte abonnementskommune kan efter aftale med CSH frit vælge mellem ydelserne. Hvis kommunen har et mindre forbrug i abonnementet, vil CSH være behjælpelig med at afsætte timer til de kommuner, der kunne have interesse heri.

Center for Syn og Hjælpemidler er VISO-leverandør indenfor syn-, hjælpemidler og mobilitet.

For yderligere information kontakt Center for Syn og hjælpemidler, P. P. Ørums Gade 11, bygn. 11D, 8000 Aarhus C, - Web: <https://csh.aarhus.dk/>

Region Midtjylland

Region Midtjylland driver Institut for Kommunikation og Handicap.

Ydelserne i disse tilbud afregnes i form af abonnement.

Udover de ydelser der indgår i det årlige abonnement, kan kommunen altid tilkøbe supplerende ydelser, hvis det viser sig, at kommunens behov er større end det antal timer abonnementet indeholder, eller hvis kommunen ønsker at købe andre ydelser end dem, som er indeholdt i abonnementet. Tilkøb af enkelt-ydelser eller ydelser udover abonnement, sker til en højere timepris.

Indgåelse af abonnement for det kommende år foregår i en dialog med kommunerne om, hvilket niveau abonnementet skal indgås på, og hvad abonnementet konkret skal indeholde. Indgår kommunen en aftale, der svarer til det forbrugsniveau, der har været i det indeværende år, tilpasset til en eventuel ændring i befolkningssammensætningen, vil eventuelle ydelser, der bliver behov for at købe udover abonnementet, blive afregnet til abonnementspris.

I forbindelse med en aftale mellem kommunerne og Region Midtjylland om levering af tilbud på kommunikationsområdet, er det aftalt med kommunerne hvilke ydelser, der kræver visitation hos kommunen, og hvilke ydelser der ikke kræver visitation.

Såfremt der ikke kræves visitation, betyder det, at borgeren selv frit kan henvende sig til en institution og modtage ydelsen.

For yderligere information kontakt Specialområde Kommunikation og Handicap, Marselisborgcentret, P.P. Ørums Gade 9-11, Indgang- Bygning 6, 8000 Aarhus C. Mail adresse: ikh@ps.rm.dk

Web: [Specialområde Kommunikation og Handicap https://www.sku.rm.dk/kontakt/](https://www.sku.rm.dk/kontakt/) Kommunikation og Handicap

8.4.2 Afregning på specialrådgivningsydelser

Region Midtjylland og kommunerne udbyder i overensstemmelse med rammeaftalen specialiserede rådgivningsydelser til kommunerne.

Målgruppen for specialrådgivningen er børn og unge med betydelig og varig nedsat funktionsevne. I forhold til denne målgruppe tilbydes undersøgelse, rådgivning og behandling.

En anden målgruppe for specialrådgivningen er børn og unge med svære psykiske problemer og/eller psykologiske lidelser, herunder børn og unge, der har været udsat for seksuelle overgreb, børn og unge med angst og tvang, børn og unge i svære udviklingskriser og børn og unge med personlighedsforstyrrelser.

Ydelserne i ovennævnte tilbud afregnes som abonnement.

Hver kommune kan inden for abonnementet aftale med leverandøren, hvilke ydelser de ønsker at modtage. Kommunerne kan frit vælge mellem ydelserne inden for ydelseskataloget.

Udover de ydelser, der indgår i det årlige abonnement, kan kommunen altid tilkøbe supplerende ydelser, hvis det viser sig, at kommunens behov er større end det antal timer abonnementet indeholder eller hvis kommunen ønsker at købe andre ydelser end dem, som er indeholdt i abonnementet. Tilkøb af enkelt-ydelser eller ydelser udover abonnement sker til en højere timepris.

Indgåelse af abonnement for det kommende år foregår i dialog med kommunerne om, hvilket niveau abonnementet skal indgås på, og hvad abonnementet konkret skal indeholde. Indgår kommunen en aftale, der svarer til det forbrugsniveau, der har været i det indeværende år, tilpasset til en eventuel ændring i befolkningssammensætningen, vil eventuelle ydelser, der bliver behov for at købe udover abonnementet, blive afregnet til abonnementspris.

8.4.3 Afregning på misbrugsområdet

Ydelserne til behandling af stofmisbrugere består typisk af ambulante behandling, dagbehandling eller døgnbehandling. Afregning af dag- og døgnbehandling er typisk tilrettelagt, som et antal dage eller døgn, hvor brugeren behandles, som afregnes til en fast takst. Det volder ikke større problemer at fastholde denne afregningsform.

Derimod er der visse vanskeligheder med tilrettelæggelsen af afregningen for ambulante ydelser, da ressourceforbruget for den enkelte ydelse kan variere betydeligt.

Der er forskellig praksis for beregningen af takster og afregningen heraf. I nogle tilbud er der fastsat en takst pr. ambulante behandling, mens der i andre tilbud er mange forskellige takster. Førstnævnte metode er enkel og lettere at sammenligne, men sikrer ikke sammenhængen mellem ressourceforbruget og betalingen. Den anden metode virker modsat. De to metoder kan have hver sin fordel, men det vanskeliggør sammenligneligheden mellem tilbud, og det gør det vanskeligt for betalingskommuner, at skønne over forbruget. Metodevalget varierer mellem driftsherrerne.

8.5 Taksttyper og udvikling

For at kunne følge takstudviklingen skal pladserne, de fulde omkostninger og takstelementerne indberettes i den årlige opgørelse af over- og underskud. Dette gælder uanset om der anvendes standardtakster, differentierede takster eller individuelle takster.

Kapitel 9. Oprettelse og lukning af tilbud og pladser

9.1 Tilpasninger og ændringer i kapaciteten

Kommunerne indsender hvert andet år – i forbindelse med udarbejdelsen af rammeaftalen - en kommunal indberetning til Fælleskommunalt Social- og Sundhedssekretariat, hvori det forventede behov for tilbud i de kommende år beskrives. De kommunale indberetninger indhentet i 2022 viser, at de midtjyske kommuner overordnet set oplever en rimelig sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel på det specialiserede område. Der er områder, hvor det kan være vanskeligt at finde det rette tilbud. Samtidig er der en opmærksomhed på, at efterspørgsel ikke alene omhandler antallet af pladser, men også, at tilbudsviften afspejler det, der efterspørges. Dette gælder for såvel voksenområdet som børn- og ungeområdet.

Når der er konkrete forslag til justeringer på et tilbud, er der gode erfaringer med at driftsherren mødes med de aktuelle betalingskommuner til fastlæggelse af målgruppe, antal pladser og serviceniveau, inden der træffes endelig beslutning.

9.2 Procedurer for justering af kapaciteten

Driftsherren har mulighed for at foretage justeringer på tilbudsniveau, idet driftsherrens forpligtigelse til at tilpasse kapaciteten er en central forudsætning for at drive tilbuddene økonomisk effektivt. Den løbende tilpasning er afgørende for at undgå tomme pladser og dermed højere priser eller for få pladser og dermed risiko for venteliste).

Der er mellem kommuner og Region Midtjylland enighed om behovet for løbende opfølgning og justering af kapaciteten i takt med ændrede behov. Tidlig orientering og dialog med de berørte parter er i den forbindelse afgørende inden godkendelse i DASSOS.

DASSOS har vedtaget en forenklet arbejdsgang ved kapacitetsjusteringer på tilbud, der er omfattet af rammeaftalen. Forenklingen er trådt i kraft 1.3.2017 og indebærer at;

- Der indføres en bagatelgrænse ved kapacitetsjusteringer på mere end plus/minus 10 pladser
- Driftskommunen/regionen fremover kan gennemføre kapacitetsjusteringer op til 10 pladser *uden* forudgående godkendelse i DASSOS
- Lukning af hele tilbud (uanset antal pladser) samt justeringer på mere end 10 pladser skal som hidtil enten godkendes på DASSOS eller via mail med 14 dages høringsfrist
- Driftskommunen skal som et krav – uanset justeringens størrelse – kontakte de berørte kommuner forud for kapacitetsjusteringen.

Alle regionale tilbud drives efter aftale med kommunalbestyrelserne i regionen, jf. servicelovens § 5. Det kræver således godkendelse af kommunerne, hvis Region Midtjylland ønsker at oprette nye tilbud eller ændre i de eksisterende tilbud. Når en kommunalbestyrelse overtager et tilbud fra regionen, overføres leverandørforpligtelsen og tilbuddet skal som hidtil indgå i rammeaftalen.

9.3 Udgifter ved oprettelse og lukning af tilbud

Ved oprettelse og lukning af et tilbud er det driftsherren, der alene er ansvarlig for eventuelle uforudsete problemstillinger, herunder eventuelle økonomiske problemstillinger. Der kan således ikke foretages efterregulering af taksten eller på anden måde foretages restafregning til betalingskommunerne. Der kan heller ikke på anden måde sendes restafregning til betalingskommunerne, og eventuelle over- eller underskud kan ikke indregnes i andre tilbud.

Ved sammenlægning eller opsplитning af tilbud skal over- eller underskud følge med til de nye tilbud. I fordelingen tages hensyn til de konkrete forhold i omlægningen. Eksempelvis kan over- eller underskud overføres forholdsmæssigt til to eller flere tilbud, som det oprindelige tilbud opsplittes i, idet der tages hensyn til, hvordan borgerne fra det oprindelige tilbud fordeler sig på de nye tilbud.

9.4 Lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede institutioner

Kommunalbestyrelserne skal i dialog med regionsrådene sikre tværregional koordination af de mest specialiserede lands- og landsdelsdækkende tilbud samt de sikrede institutioner. Der er på den baggrund nedsat et kommunalt koordinationsforum bestående af repræsentanter fra de administrative styregrupper på det specialiserede socialområde i hvert af de fem kommunekontaktråd. Koordinationsforummet er ansvarlige for at udarbejde forslag til landsdækkende koordination af de berørte områder, som indgår i de enkelte rammeaftaler. For yderligere information vedr. lands- og landsdelsdækkende tilbud og sikrede institutioner henvises til rammeaftalens bilag.

Lovgrundlag: BEK nr. 760 af 24/06/2014.

9.5 Koordinationsstruktur

Koordinationsstrukturen dækker det mest specialiserede socialområde og specialundervisningsområde. Socialstyrelsen overvåger udviklingen i målgrupper, tilbud og indsatser samt indsamler og formidler viden om effekt af indsatserne på det mest specialiserede socialområde og på området for den mest specialiserede specialundervisning. Målet er, at den mest specialiserede viden er tilgængelig og tilbuddene udvikles dynamisk i takt med, at behovene ændrer sig. Målet er derved at forhindre en uhensigtsmæssig af specialisering af specialundervisningsområdet og det specialiserede socialområde.

Omdrejningspunktet for den nationale koordinationsstruktur er en dialogbaseret samarbejdsmodel med kommunerne. Modellen skal styrke overvågningen og udviklingen af de højt specialiserede social- og specialundervisningstilbud. Dette sker i samarbejde med kommuner, regionerne, KL og andre relevante

interessenter. Den dialogbaserede samarbejdsmodel benytter sig af det etablerede KKR samarbejde, herunder arbejdet i de administrative styregrupper.

Kapitel 10. Procedure for administration af opsigelsesvarsel

Baggrund

Aftalte opsigelsesvarsler sker under hensyn til borgernes rettigheder jf. gældende lovgivning.

For alle kommunale og regionale dag- og døgntilbud i Region Midtjylland er der aftalt et opsigelsesvarsel på løbende måned plus en måned, såfremt pladsen ikke besættes til anden side. Det betyder, at kommunen betaler for alle døgn i opsigelsesperioden også selvom beboeren er fraflyttet under den forudsætning at der fortsat er en udgift.

Der er udarbejdet en vejledning om administration af opsigelsesvarsel jf.

<https://sekretariatmidtjylland.viborg.dk/media/eyapoufl/opsigelsesvarsel-retningslinjer.pdf>

Vejledningens hovedpunkter er opsummeret i følgende afsnit.

10.1 Procedure vedr. opsigelse

Rettidig opsigelse

Ved rettidig opsigelse forstås, at kommunen skriftligt har opsagt en plads til fraflytning inden for opsigelsesperioden, som er løbende måned plus en måned. Dette gælder også for projektpladser.

Eksempel: Kommunen opsiger en plads den 26. marts til fraflytning den 30. april. Denne plads er opsagt rettidigt. Kommunen benytter pladsen og betaler til fraflytningstidspunktet.

For borgere i ABL §105 boliger kan kommunen ikke opsige boligerne, da beboerne har en lejekontrakt og derfor omfattet af lejelovens regler.

Ikke rettidig opsigelse

Ved ikke rettidig opsigelse forstås, at kommunen har opsagt en plads til fraflytning med en kortere frist end løbende måned plus en måned. Dette gælder også for projektpladser.

Eksempel: Kommunen opsiger en plads den 2. april til fraflytning den 30. april. Denne plads er ikke opsagt rettidigt og kommunen skal betale for april og maj måned, medmindre at tilbuddet får pladsen besat til anden side.

Rettidig opsigelse men kan ikke fraflytte til aftalt dato

Hvis en kommune har opsagt en plads rettidigt, men flytningen bliver udskudt til en senere dato end opsigelsesdatoen, og tilbuddet allerede har besat pladsen til en anden kommune, så er det den nye kommune, som har ret til pladsen. Tilbuddet kan dog være imødekommende og tilbyde en midlertidig plads hvis muligt.

Eksempel: Kommune 1 opsiger pladsen den 10. januar til fraflytning den 28. februar. Kommunen 2 har købt pladsen fra den 1. marts, men kommune 1 meddeler den 15. februar, at pågældende først kan fraflytte til 15. marts, da pågældendes nye plads ikke er klar før. Det er kommune 2, der har ret til pladsen, men leverandøren kan være behjælpelig med at finde en løsning for kommune 1.

Betaling

Kommunen betaler for alle døgn i opsigelsesperioden. Der opkræves ikke betaling efter fraflytning i opsigelsesperioden, hvis den opsagte plads er genbesat til anden side.

Tillægsydelse/indskrivning på over 100 %

Der skal betales for eventuelle tillægsydelse/indskrivning på over 100 % af taksten såfremt, at tilbuddet har en udgift på beboeren i hele opsigelsesperioden. Dette gælder også, hvis beboeren er fraflyttet institutionen.

Tilbud med projektpladser

I forbindelse med, at der sker en opsigelse af en beboer fra en afdeling med fast normering, skal der altid foretages en vurdering af, om en af de øvrige beboere, som er indskrevet på en projektplads på et tilbud kan tilbydes/flyttes til den faste afdeling. I den forbindelse vil der ikke være en opsigelsesperiode på projektpladsen.

Tilbuddet er oprettet til den enkelte beboer efter ønske fra kommunen og derfor vil tilbuddet nødvendigvis ikke kunne besættes til anden side.

Følgende tilbud/forløb er undtaget fra den generelle aftale om opsigelsesvarsel:

Akutte indskrivninger

På afdelinger med akutte indskrivninger er der allerede i beregningen af taksten taget højde for en uregelmæssig belægning. Der er dermed allerede i taksten indregnet en finansiering af visse ledige perioder. Derfor kan der ikke opkræves betaling for løbende måned plus en måned, men derimod kan der fortsat udskrives med dags varsel.

Krisecentre og Forsorgshjem (SEL §§109-110)

I krisecentre og forsorgshjem er taksten beregnet ud fra den belægning, som har været realiseret i de to foregående år. Der er således allerede taget højde for, at belægningen kan variere. Der er dermed allerede i taksten indregnet en finansiering af visse ledige perioder (tomgang). Derfor kan der ikke opkræves betaling for løbende måned plus en måned, men derimod kan der udskrives med dags varsel.

Ankestyrelsen har i princip afgørelse 28-17 fastslået at det er lederen af tilbuddet, der har kompetence til at træffe afgørelse om optagelse og udskrivning. Lederens kompetence er nu lovfæstet i henhold til Lov om social service af 24/01/2022, § 109, stk.3 og § 110 stk. 3.

Med udskrivning fra dag til dag opstår der en helt særlig problemstilling. En borger kan have udskrivningsdato på tilbud1 samme dag som indskrivning finder sted på tilbud2.

Ledere på kommunale/regionale tilbud opfordres til at vurdere ret og rimeligt i forhold betaling. Det afgørende i vurderingen er, om værelset er klar til en ny indskrivning den samme dag udskrivningen er sket. Kommunens eneste handlemulighed ved uenighed er at bede lederen om at genvurdere sagen efter almindelige forvaltningsretlige principper. Lederens beslutning kan ikke påklages.

Vedrørende enkelt overnatning i nødherberg

Der er i rammeaftalen i Region Midt aftalt en undtagelse fra ovenstående praksis i de tilfælde, hvor der er tale om én enkelt overnatning i f.eks. nødherberg, hvor borgere optager pladsen typisk fra aften til formiddag dagen efter. Her gælder hoteldøgnsprincippet, hvilket betyder, at man som tilbud skal registrere overnatningen fra f.eks. 1/1-2/1 som ét døgn (og det vil så i praksis sige på datoen den 1/1). Dermed er den 2/1 ledig til registrering på et andet tilbud. Reglen er nødvendig, da et nødherberg (eller lignende) ellers ville være i risiko for at opnå en meget høj belægningsprocent, da alle indskrivninger i praksis tæller dobbelt. En sådan indtægt vil ikke blive reguleret i taksten gennem reglen om at tage gennemsnittet af de

seneste to års belægning (dog max. 100%), da max. grænsen på de 100% let vil blive overskredet. Der vil dog ske en regulering af taksten gennem +/-5% reglen, hvis tilbuddet opnår en belægning og dermed en indtægt, som er meget afvigende.

Objektivt finansierede pladser på sikrede institutioner

Der er ingen opsigelsesperiode på de sikrede institutioner, hvis pågældende er indskrevet på en objektiv plads. Det samme vil gælde, hvis pågældende også modtager et skoletilbud i forbindelse med indskrivningen på den objektive plads.

Hvis pågældende er indskrevet på en af de åbne afdelinger eller på en social plads på de sikrede afdelinger, er det generelle opsigelsesvarsel gældende, dvs. en opsigelsesperiode på løbende måned + en måned på både døgnpladsen og et evt. skole- eller beskæftigelsestilbud.

10.2 Beskrivelse af forskellige opsigelsesprocedurer

Overbelægning på den enkelte afdeling eller hele tilbuddet

Hvis der er overbelægning på den enkelte afdeling, vil der ikke kunne opkræves betaling i opsigelsesperioden såfremt tilbuddet ikke har en udgift.

Flytning mellem tilbud indenfor samme driftsherre

Hvis en beboer flytter imellem tilbud ved samme driftsherre, vil der være en opsigelsesperiode på løbende måned plus en måned.

Tilbuddet skal så vidt muligt i samarbejde med kommunen planlægge en flytning mellem afdelinger med forskellige målgrupper således, at kommunen kan opsiges pladsen rettidigt i henhold til det planlagte fraflytningstidspunkt.

Flytning hvor leverandøren aktivt medvirker

Hvis leverandøren, i samarbejde med beboerens handlekommune, beslutter at beboeren vil være bedre placeret på et andet tilbud, og hvor fraflytningen ikke kan afvente og opsigelsen dermed ikke kan ske rettidigt, skal der ikke opkræves takst i opsigelsesperioden.

Dødsfald

Ved dødsfald er der en afregningsperiode på løbende måned plus en måned.

Kapitel 11. Afregning for brug af tilbud

11.1 Betalingsaftale

For at sikre fleksibilitet og dokumentation ved køb og salg af pladser, skal der indgås en skriftlig visitations- og betalingsaftale mellem køber og sælger.

I tilfælde af revisitation, og deraf følgende ændringer i ydelsen, bør den enkelte handlekommune inddrage betalingskommunen.

Betalingsaftalen skal indeholde alle nødvendige detailoplysninger til brug for afregningen. Der lægges vægt på, at betalingsaftalen tilpasses således, at den kan anvendes ved indberetning til det eller de afregningssystemer, som kommunen og regionen anvender.

Betalingsaftalen skal således som minimum omfatte:

- Borgers navn og cpr-nummer
- Information om hvem der er handlekommune samt hvem der er betalingskommune
- Information om hvem der er leverandør
- Oversigt over de enkelte ydelser, herunder bevillingsparagraf, der indgår i tilbuddet
- Bevillingsomfanget for de enkelte ydelser
- Startdato og priser for de enkelte ydelser
- Opsigelsesvarsel

Der skal ikke indgås betalingsaftale omkring pladser, der er objektivt finansierede.

11.2 Ændringer i et aftalt tilbud indgås ligeledes skriftlig

Betalingsaftalen indgås mellem handlekommunen og driftsherren. I de tilfælde hvor der er en anden betalingskommune, skal denne myndighed afregne efter den indgåede betalingsaftale.

11.3 Afregningsproceduren

Driftsherren sender månedlige afregninger til betalingskommunerne. Fristen for betaling fastsættes til minimum 14 dage.

Der er mulighed for, at køber og sælger kan indgå abonnementsaftaler på en række særlige områder. I forhold til behandling af misbrugere er der ligeledes behov for en særlig håndtering af takstberegningen. Principperne for indgåelse af abonnementsordninger og takststrukturer for misbrugsbehandling er nærmere beskrevet i kapitel 8.4.1

Ved abonnementsordninger kan driftsherren sende halvårslige afregninger til betalingskommunerne.

Objektivt finansierede pladser afregnes a conto først på året, mens grund taksten afregnes månedligt efter konkret forbrug.

Børnehus Midt ændrer fra 1. januar 2020 afregningspraksis, så alle nye børnesager afregnes ved opstart i stedet for ved sagens ophør. Med den nye afregningspraksis har Børnehus Midt samme afregningspraksis som landets øvrige børnehuse.

11.4 Forpligtende købsaftaler og delt finansieringsansvar

Driftsherren kan med henblik på at oprette eller opretholde tilbud, indgå aftaler med en eller flere kommunalbestyrelser om forpligtende købsaftaler eller delt finansieringsansvar.

En forpligtende købsaftale er en aftale, hvor en eller flere kommunalbestyrelser garanterer for betaling af et bestemt antal pladser, i et tilbud, i en aftalt periode, hvis pladserne ikke efterspørges af andre.

Aftaler om delt finansieringsansvar er en aftale, hvor en eller flere kommunalbestyrelser, bidrager til finansieringen af et konkret tilbud, uden at kommunalbestyrelsen selv er driftsherre.

Kapitel 12. Igangværende arbejde med initiativer til mere gennemsigthed i takststrukturen

I forbindelse med aftale om kommunernes økonomi for 2020 blev det besluttet at igangsætte initiativer, der bidrager til at skabe mere gennemsigthed i takststrukturen. Initiativerne udspringer af løsningsmodeller fra en arbejdsgruppe vedrørende køb og salg af pladser og indsatser på det sociale område. Det er aftalt nationalt, at der skal arbejdes videre med bl.a. følgende anbefalinger, der vil få betydning for rammeaftalesamarbejdet:

1. Justering af takstmodellen
2. Finansieringsmodel for sundhedslovsydelser til borgere på botilbud
3. Udarbejdelse af standardkontrakt

12.1 Justering af takstmodellen

Med henblik på at skabe øget gennemsigthed og sammenlignelighed er det aftalt på nationalt plan at justere takstmodellen, så taksterne fremadrettet skal opdeles i en basis- og en servicetakst. Dette forudsætter en ændring af takstbekendtgørelsen. Der afventes en udredning af konsekvenser af de foreslåede ændringer, som eventuelt vil føre til en ændring af takstbekendtgørelsen. Dette kan ske tidligst ske med virkning fra 2024.

12.2 Finansieringsmodel for sundhedslovsydelser

Mange borgere i sociale tilbud har behov for både socialfaglige og sundhedsfaglige indsatser under deres ophold. Det er derfor almindelig praksis, at borgerne modtager sundhedslovsydelser parallelt med ydelser efter serviceloven. Det kan både være sundhedslovsydelser, der leveres som en integreret del af opholdet og ydelser, som leveres af hjemmesygeplejen i beliggenhedskommunen.

Det er normal praksis, at sundhedslovsydelser, der leveres som en integreret del af opholdet (af botilbuddets medarbejdere), indregnes i botilbuddets takster. De sundhedslovsydelser, der leveres af hjemmesygeplejen, finansieres af borgerens opholdskommune (dvs. den kommune hvor botilbuddet er beliggende), jf. gældende regler.

De hidtil gældende regler har ikke givet hjemmel til, at sundhedslovsydelser kan indregnes i botilbuddets takster, ligesom der ikke er mulighed for mellemkommunal refusion for sundhedslovsydelser.

På den baggrund er der blevet arbejdet med en løsningsmodel bestående af to dele. Del I for opgaver, der allerede i dag løses af personalet i borgerens tilbud samt del II for de opgaver, hvor hjemmesygeplejen eller andre kommunale sundhedspersoner tilkaldes for at yde en indsats

Dette arbejde har resulteret i følgende:

Del I: Servicelovens regler om finansiering af tilbud (SEL § 174, stk. 3-6) bliver ændret, så omkostninger til sundhedsfaglig behandling, der ydes af sociale tilbud til borgere som led i opholdet på tilbuddet, kan indregnes i taksten for tilbuddet. Denne ændring i taksternes beregningsgrundlag udmøntes i en ændring af finansieringsbekendtgørelsen (gældende fra 1. juli 2022) dog sådan at beregnede takster for 2022 gælder frem til den 31. december 2022. Ændringen i beregningsgrundlaget fremgår af § 2, stk 2, 5. og 6. punkt

Del II: Der har været fremsat lovforslag (L 85 A), hvor der blev foreslået en ordning, hvor der etableres mulighed for, at en kommune, der har sociale botilbud beliggende, kan opkræve mellemkommunal refusion for udgifter til kommunale sundhedsydelser for borgere, der er visiteret til tilbuddet af en anden kommune. Lovforslaget er imidlertid trukket tilbage med henvisning til reglerne i udligningssystemet. Der er således

fortsat ikke mulighed for mellemkommunal refusion for sundhedslovsydelser for opgaver, hvor hjemmesygeplejen eller andre kommunale sundhedspersoner tilkaldes for at yde en indsats.

12.3 Udarbejdelse af standardkontrakt

Med henblik på at styrke kommunernes køberrolle og understøtte kontraktstyringen er det aftalt at udarbejde en skabelon til en standardkontrakt, som kommunerne og leverandører kan anvende i forbindelse med køb/salg af ydelser og indsatser på det specialiserede socialområde.

Der er nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse fra kommuner og regioner, der udarbejder skabelonen til standardkontrakten. Der er udarbejdet en skabelon for voksenområdet og tilsvarende udarbejdes for børn- og ungeområdet. Skabelonen ledsages af en vejledning. Materialet fremgår af følgende link:

<https://sekretariatmidtjylland.viborg.dk/social/standardkontrakter/>

DASSOS har på møder i februar og september 2021 bakket op om, at de midtjyske kommuner og region benytter standardkontrakterne på alle nye kontraktindgåelser i forbindelse med køb og salg af ydelser og indsatser på voksenområdet. Standardkontrakten er dog frivillig at anvende.